

Voortgangsrapportage Circulair Textiel 2024

Inleiding

Dit is de laatste voortgangsrapportage van het beleidsprogramma circulair textiel 2020 – 2025. Naast een korte terugblik op dit beleidsprogramma, wordt er in deze voortgangsrapportage ingegaan op de beleidsmonitor over 2022, de laatste monitor van de Denim Deal, de campagne “Mijn StijlID”, het onderzoek naar de export van textiel en het burgerparticipatieproces.^{1,2}

Deze voortgangsrapportage volgt dezelfde opbouw als het beleidsprogramma, namelijk (I) ontwerp en productie, (II) aanschaf en gebruik en (III) afdanking. Tot slot volgt een afsluitende paragraaf (IV) over het vervolg op het huidige beleidsprogramma; het beleidsprogramma circulair textiel 2025 – 2030. Maar eerst wordt er kort teruggekeken naar het beleidsprogramma circulair textiel 2020 – 2025 en de monitoring van de doelen van het textielbeleid.

Terugblik beleidsprogramma circulair textiel 2020 – 2025

We hebben de afgelopen jaren veel stappen gezet met het textielbeleid. Zo was er de Denim Deal waarin verschillende partijen in de textielketen hebben samengewerkt om afgedankt textiel te recyclen tot garen voor nieuwe denim kledingstukken. In 2023 is de UPV textiel in werking getreden om te zorgen voor meer gescheiden inzameling, hergebruik en recycling van textiel. De Europese Commissie heeft een textielstrategie en meerdere wetgevingsvoorstellen gepubliceerd, waarin veel van de punten waar Nederland hard voor heeft gepleit in terugkomen. Ook zijn consumenten via gedragscampagnes gestimuleerd om bewuster om te gaan met hun kleding, door minder te kopen of vaker tweedehands te kopen.

In de jaarlijkse textielmonitor is ook te zien wat er concreet in de sector is veranderd. Sinds 2018 wordt bijvoorbeeld meer duurzaam materiaal en recycleert gebruikt in nieuwe producten. Ook wordt verhoudingsgewijs steeds meer textiel gescheiden ingezameld in plaats van bij het restafval gegooid. Van dat gescheiden ingezamelde textiel wordt er steeds meer in Nederland hergebruikt. Toch lopen we op veel van de beleidsdoelstellingen achter. Ondanks dat de toepassing van recycleert en duurzaam materiaal is toegenomen, loopt dit nog achter op de doelen die in het beleidsprogramma zijn gesteld. De monitor laat zien dat er niet voldoende textiel gerecycled wordt. Daarnaast stijgt de hoeveelheid op de markt gebracht textiel en daarmee de voetafdruk van de textielsector. Kortom, de productie en consumptie van textiel blijft stijgen en dus blijft inzet nodig. Daarom wordt er na de zomer een tweede beleidsprogramma circulair textiel aan uw Kamer gezonden, die van 2025 tot 2030 zal lopen.

Monitor circulair textiel 2022

De jaarlijkse monitor van het beleidsprogramma circulair textiel is meegestuurd met deze voortgangsrapportage. Deze gaat over het peiljaar 2022. Er is een aantal relevante ontwikkelingen te noemen.

Allereerst is voor het eerst gemeten hoeveel textiel consumenten in Nederland onderling verhandelen, bijvoorbeeld via online platforms zoals Vinted. Dat was zo’n 8 kiloton in 2022, wat neerkomt op 0,5 kilo per inwoner. Dat is een sterke groei ten opzichte van de 0,92 kiloton in 2018. Het is een goede ontwikkeling dat consumenten er steeds vaker voor kiezen om kleding een tweede leven te geven door deze te verkopen. Tegelijkertijd kan het ook onderdeel zijn van de wegwerpmaatschappij, waarin mensen sneller uitgekeken zijn op hun kleding en er weer vanaf willen.

De hoeveelheid op de markt gebracht textiel steeg met 5 procent. Dat brengt het weer op het niveau van vóór de pandemie. De milieupact stijgt mee. De groeiende hoeveelheid op de markt gebracht textiel is een zorgwekkende trend, omdat de productie van nieuwe kleding zorgt voor de meeste milieupact. In het tweede beleidsprogramma circulair textiel, dat na de zomer verschijnt, wordt daarom nadrukkelijk aandacht besteed aan minder productie en consumptie.

In 2022 is er 20 procent minder textiel gescheiden ingezameld. Pas in de komende jaren zal in de monitor het effect van de invoering van de UPV textiel op inzameling zichtbaar moeten worden.

¹ Kamerstukken II, 2023/24, 32 852, nr. 290

² Kamerstukken II, 2023/24, 32 852, nr. 294

Sinds 1 juli 2023 zijn textielproducenten namelijk verantwoordelijk voor de inzameling, recycling en hergebruik van textiel. Het systeem moet de volledige kosten dekken die nodig zijn om textiel in te zamelen, te recyclen en hergebruiken. Producenten moeten hier met andere partijen zoals gemeenten, kringloopbedrijven, sorteerders en recyclers afspraken over maken. Producenten werken met deze partijen aan een passend inzamelsysteem dat voor alle inwoners de gelegenheid biedt om textiel gescheiden in te zamelen. In aanvulling daarop volgt een communicatiecampagne om ervoor te zorgen dat het voor inwoners duidelijk is waar ze hun textiel kunnen inleveren. Het programma VANG Huishoudelijk Afval blijft gemeenten ondersteunen in het werken aan meer en beter inzamelen van textiel, bijvoorbeeld door de VANG Academie voor Textiel die in april 2024 weer van start is gegaan. De verwachting is dat deze maatregelen de komende jaren zichtbaar worden in de monitorgegevens voor gescheiden inzameling van textiel.

I - Ontwerp- en productiefase: naar duurzame producten

Binnen de textielketen vindt het grootste deel van de milieupact plaats in de ontwerp- en productiefase. Dit komt door het intensieve gebruik van grondstoffen, water en chemicaliën. Ook blijft de productie van textiel stijgen, terwijl de levensduur van een kledingstuk juist afneemt. Het is daarom van belang dat kleding duurzamer ontworpen wordt, met gebruik van duurzame en gerecyclede materialen. Daarbij is het van belang om de vraag te stellen wat duurzaam textiel precies is. Hier laat het ministerie van IenW momenteel een onderzoek naar uitvoeren. Verder heeft de Denim Deal in de afgelopen jaren aangetoond dat het mogelijk is om gerecyclede katoenvezels te verwerken in nieuwe denim kledingstukken.

Laatste monitor Denim Deal

De afgelopen jaren (2020–2023) hebben partijen uit de hele denimketen samengewerkt in de Denim Deal. De resultaten zijn jaarlijks gemonitord. In de Kamerbrief Circulair Textiel van 21 december 2023 werd al kort uiteengezet wat de belangrijkste lessen waren uit de Denim Deal.³ De Denim Deal is eind vorig jaar afgerond. Uit het laatste monitorrappport blijkt dat het *post-consumer recycled* (POCR) katoen in nieuwe denim kledingstukken bij de deelnemende partijen wederom is gestegen.

In 2023 bevatte 62 procent van de denimkledingstukken (van de bij de Denim Deal aangesloten Nederlandse merken) minimaal 5 procent POCR-katoen. In 2022 was dit 39 procent. Het aandeel van de op de Nederlandse markt verkochte jeans van deze merken met 20 procent POCR-katoen, nam in 2023 toe van 41 naar 61 procent. Het doel van de Denim Deal om in 2023 3 miljoen jeans met 20 procent POCR-katoen op de markt te zetten werd door de aangesloten merken al in 2021 voor de internationale markt bereikt. Gedurende de looptijd van de Denim Deal hebben de

³ Kamerstukken II 2023/24, 32 852, nr. 290

aangesloten merken wereldwijd meer dan 10 miljoen spijkerbroeken met 20 procent POCR-katoen verkocht.

Voor de Nederlandse markt bleef het lastig om met slechts zeven aangesloten merken dit doel te halen. Toch zijn er de afgelopen jaren alleen in Nederland 2,1 miljoen jeans met 20 procent POCR-katoen door de aangesloten merken op de markt gebracht. Daarmee heeft de Denim Deal bewezen dat, in samenwerking met alle betrokkenen, het gebruik van gerecycled materiaal in nieuwe denim goed mogelijk is.

Dit betekent echter nog niet dat het gebruik van POCR-katoen in nieuwe denim kledingstukken de standaard is. Daarvoor bestaan er nog de nodige uitdagingen, die ik in de vorige voortgangsrapportage al beschreef.⁴ Deze uitdagingen hangen sterk met elkaar samen. Zo wachten producenten en merken veelal op voldoende aanbod van POCR-katoen en wachten recyclers juist op voldoende vraag vanuit de producenten en merken. Hierbij is Europese regelgeving, zoals een verplicht percentage recycleert onder de Ecodesign voor Duurzame Producten Kaderverordening (ESPR), noodzakelijk. Om aandacht te vragen voor deze uitdagingen zal ik het monitorrapport aanbieden aan de Europese Commissie. Tegelijkertijd zijn deelnemers van de Denim Deal bezig om zelfstandig een vervolg te geven aan de Denim Deal. Hier betrekken ze ook meer internationale partijen in de denimketen bij om zo de resultaten op te schalen.

Onderzoek definitie duurzaam textiel

Er loopt een onderzoek naar de vraag 'wat is duurzaam textiel'? Het resultaat van het onderzoek is een instrument om verschillende beleidskeuzes voor circulair textiel af te kunnen wegen. Het instrument geeft onder andere inzicht in de impact van de keuze voor bepaalde materialen, het verminderen van productie of het verlengen van de levensduur. Bij het onderzoek zijn verschillende partijen uit de textielsector geraadpleegd. Het onderzoeksbureau werkt nu aan de afronding van het instrument en oplevering van een eindrapport. Het onderzoek is naar verwachting in de zomer afgerond. Uw Kamer wordt na het zomerreces geïnformeerd over de uitkomsten.

II – Aanschaf- en gebruiksfase

De verleiding van het kopen van nieuwe kleding is vaak groot en wordt versterkt door de vele reclames en uitverkoopmomenten. Daarnaast veranderen modetrends snel en is de kwaliteit van kleding over de jaren gedaald. Duurzame keuzes door zowel bedrijven als consumenten zijn daarom van belang om de milieu-impact van de textielindustrie omlaag te brengen. Uit een onderzoek van Motivaction, in opdracht van het ministerie van IenW, blijkt echter dat de mate waarin men kleding gebruikt om de eigen identiteit uit te dragen, de grootste voorspeller is van het aantal kledingstukken dat men koopt.⁵ Milieu Centraal heeft daarom, met subsidie van het ministerie van IenW, dit voorjaar een campagne uitgevoerd, waarbij de deelnemers inzicht krijgen in hoe hun koopgedrag wordt beïnvloed door verleidingen, en welke kledingstijl past bij hun identiteit en waarden.

Campagne Mijn StijlID

In het voorjaar van 2024 heeft Milieu Centraal de campagne 'Mijn StijlID' uitgevoerd. Het centrale onderwerp in de campagne was inzicht krijgen in je eigen stijl. Met behulp van een training, ontwikkeld door gedragspsychologen, konden deelnemers doorgronden hoe hun kledingstijl en koopgedrag is verbonden met hun identiteit en waarden. Daar waar kledingkoopgedrag vaak gericht is op externe invloeden, zoals reclames, richt de training zich er juist op om interne waarden leidend te laten zijn bij kledingkeuze. Bijna 10.000 mensen hebben zich aangemeld voor de training. De bijbehorende campagne is inmiddels afgelopen, maar mensen kunnen zich nog steeds aanmelden en blijven dat ook doen. Ook was er veel media-aandacht voor en is het gesprek over overconsumptie van kleding veelvuldig gevoerd. Op het moment is Milieu Centraal bezig met een evaluatie onder de deelnemers. Het Ministerie van IenW is voornemens Milieu Centraal de komende jaren subsidie te blijven geven om de campagne jaarlijks terug te laten keren. Op basis van de evaluatie wordt bepaald of en hoe de campagne de komende jaren wordt voortgezet.

⁴ Kamerstukken II 2023/24, 32 852, nr. 251

⁵ [Onderzoeksrapport minder kopen | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

III - Afdanking- en recyclingfase

In Nederland belandt nog ongeveer de helft van het textiel bij het restafval. Bij schoenen is dit zelfs 75 procent.⁶ Van het textiel dat gescheiden wordt ingezameld, wordt slechts 1 procent gerecycled tot nieuw textiel. Een groot deel van het ingezamelde textiel wordt na inzameling geëxporteerd in plaats van lokaal hergebruikt of gerecycled. Daarna is er weinig tot geen zicht op hoe dit textiel wordt hergebruikt of verwerkt. Het ministerie van IenW heeft daarom een onderzoek laten uitvoeren naar wat er met het gebruikte textiel gebeurt nadat het Nederland heeft verlaten. Daarnaast heeft het handboek Regie op de Textielketen voor gemeenten een update gekregen. Er wordt hierbij extra aandacht besteed aan de rol die gemeenten kunnen spelen bij het stimuleren van tweedehands textiel en reparatie.

Studie export textiel

IenW heeft recent een onderzoek gepubliceerd om een beter beeld te krijgen wat er met het gebruikte textiel gebeurt dat vanuit Nederland wordt geëxporteerd. Uw Kamer is in februari geïnformeerd over dit onderzoek.⁷ Nederland is een van de tien grootste exporteurs van gebruikte kleding ter wereld. Maar liefst 84 procent van ons ingezamelde textiel wordt verkocht in het buitenland. Voor het onderzoek is gekeken naar vijf bestemmingslanden: Polen, Ghana, Kenia, India en Pakistan. Een deel van het gebruikte textiel wordt na export hergebruikt of gerecycled. Maar er is ook een deel dat terecht komt in vaak ongereguleerde afvalsystemen, en wordt het gestort of verbrand in de openlucht.

Er zijn zowel positieve als negatieve kanten aan de export. Aan de ene kant zorgt het voor banen en betaalbare kleding en schoenen in deze landen. Aan de andere kant resulteert het in milieuvervuiling, bijvoorbeeld als de kleding op een afvalberg terecht komt of verbrand wordt. Daarnaast bestaan er sociale risico's in de export en verwerking van het textiel, zoals onveilige werkomstandigheden en een gebrek aan leefbaar loon. Als onderdeel van het nieuwe beleidsprogramma circulair textiel, brengt het kabinet momenteel in kaart welke vervolgstappen genomen moeten worden voor de export van textiel.

De handelsstromen van textiel gaan de hele wereld over. Daarom voeren we gesprekken met bestemmingslanden en internationale organisaties, zoals de Verenigde Naties, om beleidsinzet op export af te stemmen. Nederland ondersteunt het initiatief van de Verenigde Naties om een mondiale beleidsdialoog op te zetten voor textiel met export als belangrijk onderwerp op de agenda. Als exporterend land hebben we een rol om te zorgen dat de export van textiel op een goede en transparante manier gebeurt. Strengere regels zijn nodig om te bepalen wanneer textiel geschikt is voor export.

Drie jaar na de inwerkingtreding van de recent aangenomen herziene Europese Verordening overbrenging Afvalstoffen, de EVOA, worden de voorwaarden voor export van afval uit de EU fors aangescherpt. Vanaf dat moment is een van de voorwaarden voor het kunnen toestaan van de export van afval uit de EU de aanwezigheid van een onafhankelijke audit, waarin de milieuhygiënisch verantwoorde verwerking van dat afval (inclusief het bij die verwerking ontstane residu) wordt gedocumenteerd. De export van afval naar niet-OESO-landen⁸ is vanaf dat moment in principe verboden. Om in aanmerking te komen voor een uitzondering op dat exportverbod van afval naar niet-OESO-landen moet het importerend land eerst een verzoek bij de Europese Commissie indienen. Daarbij dient dat land aan te tonen dat het alle nodige maatregelen heeft genomen en uitvoert om ervoor te zorgen dat de betrokken afvalstoffen op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze worden beheerd. Daar hoort ook bij de impact, die de aangevraagde import heeft op de verwerking van het in het importerend land zelf geproduceerde afval.

Het is op korte termijn niet mogelijk om alles in Europa te recyclen. Daarnaast vindt het spinnen van gerecycled materiaal tot nieuwe garens van textiel en de uiteindelijke productie van nieuw textiel voornamelijk buiten Europa plaats. Het zou onder strengere voorwaarden wel mogelijk moeten blijven om afval als grondstof te exporteren voor recycling. Daarom pleiten we in Europa

⁶ Verkenning schoenen, Rebel Group, 2023, [link](#).

⁷ Kamerstukken II 2023/24, 32 852 nr. 294.

⁸ De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) is een samenwerkingsverband van 38 landen. De OESO heeft als taak om beleid te bevorderen dat bijdraagt aan een verbetering van de wereldwijde economische en sociale ontwikkeling.

voor duidelijke criteria om te bepalen wanneer textielafval gezien kan worden als grondstof die geschikt is voor hergebruik en recycling. Voor het exporteren van textiel voor hergebruik pleiten we voor strengere sorteercriteria in Europa. Tot slot is het belangrijk om de onderliggende oorzaak aan te pakken, namelijk de enorme hoeveelheden afgedankt textiel door overproductie en kleding van lage kwaliteit. In het kader van het nieuwe beleidsprogramma circulair textiel wordt gewerkt aan maatregelen voor het verminderen van productie en consumptie, duurzaam ontwerp en het stimuleren van hergebruik.

Update handboek Regie op de Textielketen

In het kader van het VANG Huishoudelijk Afval programma heeft het handboek Regie op de Textielketen voor gemeenten een update gekregen. Gemeenten kregen al handvatten om aan de slag te gaan met meer en betere textielinzameling. In de nieuwe versie van het handboek wordt extra aandacht besteed aan de rol van gemeenten bij het stimuleren van tweedehands kleding kopen en repareren. Ook wordt benadrukt dat gemeenten zelf het goede voorbeeld kunnen geven door hun eigen bedrijfskleding circulair in te kopen.

In februari van dit jaar vond wederom het textielcongres voor gemeenten plaats, waarmee gemeenten op de hoogte worden gehouden van alle ontwikkelingen op het gebied van textiel, zoals bijvoorbeeld de UPV, het nieuwe beleidsprogramma circulair textiel en een voorbeeld van circulaire bedrijfskleding inkopen in de praktijk.

IV - Naar een nieuw beleidsprogramma 2025 - 2030

Het huidige beleidsprogramma circulair textiel loopt tot 2025. Ondanks dat er al veel goede stappen worden gezet, is het belangrijk dat we ook de komende jaren blijven toewerken naar een circulaire textielketen. Daarom wordt er op dit moment door het ministerie van IenW gewerkt aan een nieuw beleidsprogramma circulair textiel, met als looptijd 2025 tot 2030. Om tot dit nieuwe beleidsprogramma te komen, heeft er onder andere een burgerparticipatietraject plaatsgevonden.

Terugblik burgerparticipatie & vooruitblik nieuwe beleidsprogramma

In aanloop naar het nieuwe beleidsprogramma circulair textiel is een participatietraject uitgevoerd. Het doel was om de ideeën, behoeften en zorgen van inwoners en stakeholders in een vroeg stadium mee te nemen. In 2023 zijn verschillende activiteiten georganiseerd om het gesprek met burgers aan te gaan. Er zijn straatinterviews gehouden om burgers te spreken over hun ervaring met kleding en twee 'Kledingcafés' waarbij in kleinere groepen werd gepraat over de vraag hoe we ervoor zorgen dat er minder kleding wordt gekocht. In de gesprekken zijn meerdere onderwerpen besproken, waaronder een duurzaamheidslabel voor textiel en het verbeteren van kwaliteit van kleding. Daarnaast is aandacht geweest voor het verminderen van prikkels in de omgeving die verleiden tot het kopen van nieuwe kleding en het makkelijker en aantrekkelijker maken van tweedehands en reparatie. Naast bijeenkomsten met burgers zijn er ook sessies georganiseerd met experts uit de textielsector en met de partijen uit het netwerkoverleg textiel. In deze gesprekken stond de vraag centraal welke onderwerpen en maatregelen prioriteit moeten krijgen in het nieuwe beleidsprogramma. Er is onder andere gesproken over minder en bewust kopen, het gebruik van duurzame materialen en het aanpakken van *fast fashion*. Daarnaast was er in de gesprekken aandacht voor het belang van hergebruik en recycling, zoals een verplicht percentage recycklaat in nieuwe kleding. Het ministerie van IenW ziet het participatietraject als een belangrijk onderdeel in het beleidsvormingsproces. Alle input die is opgehaald uit het participatietraject is meegenomen in het beleidsprogramma circulair textiel 2025-2030. Deze conceptversie is in mei gepubliceerd via een internetconsultatie. De consultatie geeft alle betrokken partijen en burgers nogmaals de gelegenheid om feedback te geven op het beleidsprogramma. Het ligt in de rede dat het beleidsprogramma wordt vastgesteld door het nieuwe kabinet. Het streven is het beleidsprogramma na de zomer te publiceren.